

3225 3. Beh. af Lovf. af Tillægsb. for Finantsaaret fra 1. April 1876 til 31. Marts 1877. 3226

paa den Uformuende, og de Krav, der fra de Uformuendes Side i Samfundet turde stilles ogsaa ved Behandlingen af Rigets aarlige Finantslov. Jeg nævnte udtrykkelig, at der i denne politiske Situation laa en Udsfyldning for Folkethinget for, at det ikke var kommet til positive Forslag. Imidlertid opstod der, efterat Finantsloven her var vedtaget, en Anledning, der har bragt det Spørgsmaal frem, hvorom disse to Vædringsforslag dreie sig. Der blev holdt et Arbeidermøde her i Kjøbenhavn paa Nørrefælled, hvor der blev vedtaget tre Resolutioner, og en Deputation blev valgt, som havde Audients hos den høitærede Conseilpræsident. De tre Punkter, der vare fremstillede i Deputationens Andrageide, gif ud paa: for det Første ved Arbeider, som hurtigst mulig kunde sættes i Gang, at lindre Arbeidsløsheden, for det Andet tillige at komme dette Onde imøde ved direkte Hjælp, uden at denne berøvede disse Medborgere deres borgerlige og politiske Rettigheder, og for det Tredie Hjælp til Udvandring for at aflede den overflødige Arbeidskraft her i Landet. Den høitærede Conseilpræsidents Svar, saaledes som det offentlig er kommet frem, var jo i Tanken imødekommende mod alle tre Punkter. Med Hensyn til det første Punkt: Arbeiderne, havde Ministeren i sit Indledningsvar en lille Klage at rette imod Rigsdagen, serlig vel sagtens Folkethinget, som han ikke er meget vel fornøjet med; denne Jølelse er jo som bekendt gjensidig. Nogle Dage i Forveien havde den ærede Minister ved en Indstilling til Hans Majestet Kongen ogsaa troet at burde udtrykke sig med Beklagelse over Folkethinget, og nu kommer denne Beklagelse gjentaget frem til Arbeiderne; det er opad og nedad, eller til den ene og til den anden Side for at bruge et reitere Udtryk, at den høitærede Conseilpræsident saaledes tror udenfor Thinget at maatte give sin Beklagelse over den politiske Stilling Løst. Derimod kan Intet indvendes. Jeg finder det meget naturligt, at den ærede Conseilpræsident ikke befinder sig meget vel under den nuværende politiske Stilling. Naar imidlertid den ærede Conseilpræsident til denne Deputation yttrede en Henviisning til, at det vilde have set anderledes ud — saaledes tror jeg, at det maa opfattes — hvis Regjeringen havde faaet sine mange Sneve Millioner bevilgede til Fæstningsværker, da tror jeg for det Første, at dette faktisk er urigtigt. Det interesserer mig meget her i Dag at faae en Opgjørelse af, hvor megen Arbeidskraft den meget ærede Minister vilde have staaet anvendt i dette 24 Fod dybe Vand paa Nord-

spidsen af Middelgrunden, hvis Bevilling var bleven given til det faste Fort. Jeg tror ikke, at det vilde have hjulpet ret meget for Arbeiderne, om nogle enkelte af dem der vare komne til at gaa i Vandet. Det har imidlertid mindre at sige, om den ærede Conseilpræsident i den Henseende tog feil, at dette ikke vilde have bragt nogen væsentlig Hjælp; men det andet, der synes at kunne ligge dert, er, at det vilde være rigtigt at optage, — jeg tror: ikke blot den socialistiske, men maaste ligesaa godt den kommunistiske Tanke, at, naar der var Gænder, som manglede Arbeide, saa skulde man fremstafte det, for at give dem Noget at bestille og Arbeideren derved noget at fortjene. Jeg tror, at dette Princip, for saa vidt det maatte ligge i denne Hentydning af den ærede Conseilpræsident, er grundfaakt. Jeg anser det for korrekt, hvad den ærede Arbeiderdeputation hørte officielt paa et andet Sted, at det vilde være i enhver Henseende statsøkonomisk ulogt af Hensyn til tilstedeværende Nød blandt Medborgere at lægge Statsformuen i Arbeider, der ikke ere erkjendte for at være hensigtsmæssige eller nødvendige. Naar det nu er Tilfældet, at Befolkningen gennem sin Repræsentation ikke har erkjendt de store Befæstningsværker til de Mange Sneve Millioner for hensigtsmæssige eller nødvendige, saa tror jeg ikke blot, henvet til, at det ikke vilde have hjulpet i nærværende Tilfælde, men ogsaa henvet til det Principstridige i en saadan Henviisning, at man i denne Henseende maa erklære sig uemig med den høitærede Conseilpræsident. Hvad derimod angaar den høitærede Conseilpræsidents Besparelse af det første Punkt, da er der jo deri enkelte Ting, med Hensyn til hvilke man fuldstændig kan tiltræde den høitærede Conseilpræsidents Opfattelse. Hvad det andet Punkt angaar, at komme direkte til Hjælp, da har det jo vist sig dels ved Besvarelsen og dels, som jeg senere skal komme til, ved Cirkulæret, at det heller ikke staaar den meget ærede Minister fremmed; men han hæveder, hvad jeg ogsaa tror er rigtigt, at Staten ikke direkte kan træde i Forhold til den enkelte Trængende. Den maa gjøre dette gennem de selvstændige Kommuner i Staten; men den ærede Conseilpræsident beneger heller ikke, at der kunde være Forhold tilstede, hvor Staten burde træde Kommunerne til Hjælp for at udføre den Opgave, som den tilstedeværende Nød maatte pålægge dem at udføre. Utsaa, denne Udtalelse er i sit Princip efter min Opfattelse rigtig, og Fler-tallet har ved sit Forslag under Nr. 12 tiltraadt denne Opfattelse. Det bliver jo da et Skjøn,